

1 Czy muszę skierować sprawę do sądu czy istnieje alternatywne rozwiązanie?

Każdy, komu przysługuje roszczenie wobec innej osoby, musi wytoczyć powództwo przed sądem właściwym rzeczowo. Sprawę można skierować do sądu wyłącznie po zakończeniu postępowania przedsądowego (*proceduri prealabile*), jeżeli przepisy wyraźnie je przewidują. Dowód potwierdzający zakończenie postępowania przedsądowego musi zostać załączony do pozwu.

Strona sporu może również skorzystać z alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

Przed skierowaniem sprawy do sądu można skorzystać z mediacji. W toku postępowania sądowego organy sądowe mają obowiązek pouczyć strony o możliwości skorzystania z mediacji i o zaletach tego rozwiązania.

Z mediacji można skorzystać w sporach z zakresu ubezpieczeń, ochrony konsumentów, prawa rodzinnego, odpowiedzialności zawodowej, w sporach pracowniczych oraz sporach cywilnych, w przypadku których wartość przedmiotu sporu jest niższa niż 50 000 RON, z wyjątkiem sporów, w których sąd wydał prawomocne postanowienie o wszczęciu postępowania upadłościowego.

Strony sporu mogą również skierować sprawę do sądu polubownego, który jest alternatywnym sądem prywatnym. Osoby posiadające pełną zdolność do czynności prawnych mogą uzgodnić, że spory będą rozstrzygane w drodze arbitrażu, z wyjątkiem spraw z zakresu stanu cywilnego, zdolności do czynności prawnych, prawa spadkowego, stosunków rodzinnych oraz praw, którymi strony nie mogą rozporządzać.

2 Czy istnieje termin, w czasie którego należy wnieść sprawę do sądu?

Roszczenia pieniężne ulegają przedawnieniu, chyba że przepisy stanowią inaczej. W przypadkach wyraźnie przewidzianych w prawie inne roszczenia również się przedawniają, niezależnie od ich przedmiotu (art. 2501 kodeksu cywilnego).

Podstawowy termin przedawnienia wynosi trzy lata zgodnie z przepisami art. 2517 kodeksu cywilnego.

W kodeksie cywilnym przewidziano szczególne terminy przedawnienia dla określonych spraw, takie jak:

dziesięcioletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu praw rzeczowych, których w przepisach nie uznano za niepodlegające przedawnieniu lub niepodlegające innemu terminowi przedawnienia; roszczeń z tytułu szkody niematerialnej/materialnej poniesionej przez osobę w wyniku tortur lub aktów barbarzyństwa lub – w stosownych przypadkach – w wyniku przemocy lub napaści na tle seksualnym na małoletnich lub osoby, które nie są w stanie się bronić lub wyrażać swojej woli; roszczeń o odszkodowanie za spowodowanie szkód w środowisku;

dwuletni termin przedawnienia roszczeń z tytułu stosunku ubezpieczenia lub reasekuracji; roszczeń o zapłatę kwot należnych pośrednikom usług wyświadczonych na mocy umowy pośrednictwa;

roczny termin przedawnienia roszczeń o zwrot kwot pobranych z tytułu sprzedaży biletów na przedstawienie, które się nie odbyło; roszczeń przysługujących: podmiotom świadczącym usługi gastronomiczne lub podmiotom prowadzącym hotel z tytułu świadczonych usług; nauczycielom, instruktorom, mistrzom i artystom z tytułu udzielanych lekcji (w rozliczeniu godzinowym, dziennym lub miesięcznym); lekarzom, położnym, pielęgniarkom i farmaceutom z tytułu wizyt, zabiegów lub lekarstw; detalistom z tytułu zapłaty za sprzedany towar i zrealizowane dostawy; rzemieślnikom z tytułu zapłaty za wykonaną pracę; adwokatom – wobec klientów – o zapłatę honorarium i pokrycie wydatków; notariuszom i komornikom sądowym o zapłatę kwot należnych z tytułu dokonanych czynności; inżynierom, architektom, geodetom, księgowym i innym osobom samozatrudnionym o zapłatę należnych kwot; roszczeń wobec przewoźnika z tytułu umowy przewozu towarów drogą lądową, powietrzną lub wodną.

3 Czy powinienem skierować sprawę do sądu w danym państwie członkowskim?

Przepisy dotyczące jurysdykcji w sporach z elementem obcym ustanowiono w księdze VII kodeksu postępowania cywilnego pt. „Międzynarodowe postępowanie cywilne”. Przepisy tej księgi mają jednak zastosowanie do postępowań z elementem obcym zgodnie z prawem prywatnym wyłącznie w zakresie, w jakim umowy międzynarodowe, których Rumunia jest stroną, prawo Unii Europejskiej lub przepisy szczególne nie stanowią inaczej.

W sprawach dotyczących jurysdykcji krajowej kodeks postępowania cywilnego zawiera przepisy w zakresie m.in.: jurysdykcji opierającej się na miejscu zamieszkania lub siedzibie pozwanego, dobrowolnej umowy dotyczącej jurysdykcji zawartej na korzyść sądów rumuńskich, umów dotyczących własności sądu, wyjątku w zakresie arbitrażu, jurysdykcji koniecznej (*forum necessitatis*), jurysdykcji wewnętrznej, zawisłości sporu i powiązanych postępowań na szczeblu międzynarodowym, jurysdykcji personalnej wyłącznej, jurysdykcji wyłącznej w zakresie roszczeń majątkowych lub jurysdykcji uprzywilejowanej sądów rumuńskich (art. 1065 i nast. kodeksu postępowania cywilnego).

4 Jeżeli tak, do którego sądu w tym państwie członkowskim należy się zwrócić, biorąc pod uwagę moje miejsce zamieszkania i miejsce zamieszkania drugiej strony lub inne aspekty mojej sprawy?

Właściwość miejscową ustala się na podstawie kryteriów ogólnych (miejsca zamieszkania, siedziby pozwanego), kryteriów alternatywnych (pochodzenia dziecka, świadczeń alimentacyjnych, umowy przewozu, umowy ubezpieczenia, weksla trasowanego / czeku / weksla własnego / papieru wartościowego, konsumentów, odpowiedzialności cywilnej z tytułu czynów niedozwolonych) lub kryteriów wyłącznych (nieruchomości, dziedziczenia, przedsiębiorstw, roszczeń wobec konsumentów) ustanowionych w art. 107 i nast. nowego kodeksu postępowania cywilnego.

5 Do którego sądu w danym państwie członkowskim powinienem się zwrócić, uwzględniając charakter sprawy i wartość przedmiotu sporu?

Właściwość rzeczową sądu uregulowano w art. 94 i nast. nowego kodeksu postępowania cywilnego, przy czym zależy ona od charakteru sprawy lub wartości przedmiotu sporu.

Jako sądy pierwszej instancji sądy rejonowe (*judecători*) rozpatrują sprawy, które w świetle przepisów *kodeksu cywilnego należą do właściwości sądu rodzinnego i opiekuńczego*; wnioski dotyczące aktów stanu cywilnego; wnioski związane z zarządzaniem wielopiętrowymi blokami / budynkami wielorodzinnymi / powierzchniami mającymi wielu współwłaścicieli lub wnioski dotyczące stosunków prawnych między wspólnotami mieszkaniowymi a innymi osobami fizycznymi lub prawnymi, wnioski o eksmisję; wnioski dotyczące wspólnych ścian lub rowów, odległości między budynkami lub uprawami, służebności drogi koniecznej oraz wszelkich innych obciążeń lub ograniczeń względem praw własności; wnioski o zmianę lub ustalenie przebiegu granic nieruchomości; wnioski o ochronę mienia; wnioski dotyczące zobowiązań do działania lub zaniechania działań, których wartości pieniężnej nie da się określić, wnioski o sądowy podział majątku, niezależnie od jego wartości; inne wnioski dotyczące roszczeń, których wartość pieniężną można oszacować, do wysokości 200 000 RON łącznie, niezależnie od zdolności stron.

Sądy okręgowe (*tribunale*) rozpatrują jako sądy pierwszej instancji wszelkie sprawy, które na mocy przepisów nie należą do właściwości innych sądów, lub wszelkie inne sprawy, które na mocy przepisów należą do ich właściwości.

Sądy apelacyjne (*curtile de apel*) rozpatrują jako sądy pierwszej instancji sprawy administracyjne i podatkowe lub wszelkie inne sprawy, które na mocy przepisów należą do ich właściwości.

6 Czy mogę wytoczyć powództwo osobiście czy też muszę to zrobić przez zastępcę procesowego, na przykład adwokata?

Strony mogą wytoczyć powództwo przed sądem osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika, który może zostać ustanowiony na mocy prawa, umowy lub orzeczenia sądowego. Osoby fizyczne nieposiadające zdolności do czynności prawnych są reprezentowane przez przedstawiciela ustawowego. Zgodnie z prawem strony mogą być reprezentowane przez wybranego pełnomocnika, chyba że na mocy przepisów wymagane jest ich osobiste stawiennictwo przed sądem.

W pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym osoby fizyczne mogą być reprezentowane przez adwokata (*avocat*) lub innego pełnomocnika. Jeżeli dana osoba jest reprezentowana przez pełnomocnika niebędącego adwokatem, pełnomocnik może podnosić zarzuty procesowe oraz zarzuty merytoryczne wyłącznie za pośrednictwem adwokata, zarówno na etapie poprzedzającym rozprawę (*etapa cercetării procesului*), jak i na etapie rozprawy (*etapa dezbaterilor*). Przy sporządzaniu apelacji i wskazywaniu zarzutów apelacyjnych oraz wnoszeniu apelacji i podnoszeniu zarzutów osoby fizyczne może wspierać i reprezentować – pod rygorem nieważności postępowania – wyłącznie adwokat.

Pełnomocnikiem procesowym osób prawnych może być wyłącznie radca prawny (*consilier juridic*) lub adwokat. Przy sporządzaniu apelacji i wskazywaniu jej podstaw oraz wnoszeniu apelacji i podnoszeniu zarzutów osoby prawne może wspierać i reprezentować – pod rygorem nieważności postępowania oraz w stosownych przypadkach – wyłącznie adwokat lub radca prawny. Wskazane powyżej przepisy stosuje się odpowiednio do stowarzyszeń, przedsiębiorstw lub innych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej.

7 Aby wszcząć postępowanie, do kogo powinienem skierować powództwo: do biura podawczego, do kancelarii sądu czy do innego organu administracji?

Pozew zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu. Po rejestracji pozew i załączone do niego dokumenty oraz – w stosownych przypadkach – dowody potwierdzające sposób ich doręczenia do sądu zostają przekazane prezesowi sądu lub osobie przez niego wyznaczonej, którzy bezzwłocznie podejmują czynności w celu przeprowadzenia losowania składu orzekającego zgodnie z przepisami (art. 199 kodeksu postępowania cywilnego).

8 W jakim języku należy złożyć pozew? Czy można to zrobić ustnie czy też wyłącznie na piśmie? Czy można przesłać pozew faksem lub pocztą elektroniczną?

Zgodnie z art. 12 ust. 5 ustawy nr 304/2004 o organizacji wymiaru sprawiedliwości pozwy oraz pisma procesowe sporządza się wyłącznie w języku rumuńskim. Pozew musi mieć formę pisemną. Art. 194 nowego kodeksu postępowania cywilnego stanowi, że pozew – wniesiony osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika – otrzymany pocztą, kurierem, faksem lub zeskanowany i wysłany w wiadomości e-mail lub jako dokument elektroniczny – zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu.

Zgodnie z art. 225 nowego kodeksu postępowania cywilnego sąd powołuje tłumacza przysięgłego jeżeli którakolwiek ze stron, które należy przesłuchać, nie posługuje się językiem rumuńskim. Jeżeli strony wyrażą na to zgodę, rolę tłumacza może pełnić sędzia lub sekretarz sądu (*grețier*). Jeżeli nie można zapewnić obecności tłumacza przysięgłego, tłumaczyć mogą godne zaufania osoby posługujące się danym językiem. Jeżeli dana osoba jest niema, głucha lub głuchoniema lub nie może się wypowiadać z innego powodu, komunikacja będzie prowadzona na piśmie. Jeżeli dana osoba nie umie czytać lub pisać, należy powołać tłumacza ustnego. Przepisy dotyczące biegłych stosuje się odpowiednio do tłumaczy pisemnych i ustnych.

9 Czy istnieją specjalne formularze służące do wnoszenia pozwu, a jeżeli nie, to w jaki sposób należy przedstawić sprawę? Czy są jakieś elementy, które należy uwzględnić?

W kodeksie postępowania cywilnego nie przewidziano obowiązku korzystania z żadnych standardowych formularzy pism procesowych. W przepisach ogólnych prawa cywilnego procesowego przewidziano treść niektórych pism procesowych w postępowaniu cywilnym (*np.* pozwu, odpowiedzi na pozew, pozwu wzajemnego).

10 Czy należy uiścić opłaty na rzecz sądu? Jeżeli tak, to w jakim terminie? Czy muszę uregulować honorarium adwokata już w momencie wnoszenia pozwu?

Koszty procesu obejmują opłaty skarbowe, honorarium adwokatów, biegłych i specjalistów, koszty przejazdu poniesione przez świadków oraz kwoty utracone z tytułu obowiązku stawiennictwa przed sądem, koszty przejazdu i zakwaterowania, jak również wszelkie inne koszty poniesione w celu zapewnienia właściwego toku postępowania. Strona wnosząca o zwrot kosztów procesu musi udowodnić fakt poniesienia kosztów oraz ich kwotę najpóźniej do momentu zakończenia rozprawy. Na wniosek strony wygrywającej strona przegrywająca jest zobowiązana do zwrotu kosztów procesu. W przypadku częściowego uwzględnienia powództwa sąd ustala zakres, w jakim każdą stronę można obciążyć kosztami procesu. W stosownych przypadkach sąd może zarządzić potrącenie kosztów procesu. Pozwanego, który uznał roszczenia zgłoszone przez powoda na pierwszej rozprawie, na którą strony zostały należycie wezwane, nie można obciążyć kosztami procesu, z wyjątkiem sytuacji, w której przed wszczęciem postępowania powód wysłał pozwanemu formalne powiadomienie lub pozwany zgodnie z prawem pozostawał w zwole. W przypadku gdy po stronie powodowej lub pozwanej występuje kilka podmiotów, można je obciążyć kosztami procesu w równych częściach, proporcjonalnie lub łącznie, w zależności od ich pozycji w postępowaniu lub charakteru stosunku prawnego łączącego te podmioty.

11 Czy można zwrócić się o pomoc prawną?

Pomoc prawną można otrzymać na mocy przepisów nadzwyczajnego dekrety rządowego nr 51/2008 (Ordonanța de Urgență nr. 51/2008) w sprawie publicznej pomocy prawnej w sprawach cywilnych, zatwierdzonego ze zmianami ustawą nr 193/2008 (Legea nr. 193/2008), z późniejszymi zmianami. Nowy kodeks postępowania cywilnego (art. 90 i 91) zawiera przepisy ogólne dotyczące pomocy prawnej.

12 Od którego momentu powództwo uznaje się oficjalnie za wytoczone? Czy można otrzymać od organów potwierdzenie, że sprawa została wniesiona do sądu w prawidłowy sposób?

Pozew zostaje zarejestrowany i oznaczony konkretną datą przez opatrzenie pieczęcią wpływu. Po rejestracji pozew i załączone do niego dokumenty zostają przekazane prezesowi sądu lub sędziemu zastępującemu prezesa, który bezzwłocznie podejmuje czynności w celu przeprowadzenia losowania składu orzekającego.

Sędziowie w losowo wybranym składzie sprawdzają, czy pozew spełnia wymogi formalne. Jeżeli pozew nie spełnia wymogów, powód zostaje wezwany na piśmie do uzupełnienia braków. W terminie maksymalnie dziesięciu dni od dnia otrzymania wezwania powód musi dostarczyć dodatkowe informacje lub usunąć wskazane braki pod rygorem odrzucenia pozwu. W przypadku niewykonania obowiązku dostarczenia dodatkowych informacji lub usunięcia braków pozwu w wyznaczonym terminie sąd odrzuca pozew, wydając postanowienie na posiedzeniu niejawnym (*camera de consiliu*).

Jeżeli sąd stwierdzi spełnienie wszystkich wymogów formalnych pozwu, wydaje postanowienie o doręczeniu pozwu pozwanemu.

13 Czy można uzyskać dokładne informacje na temat terminów dalszych etapów postępowania (takich jak termin stawiennictwa w sądzie)?

Szczegółowe informacje na temat sprawy można uzyskać w biurze archiwów sądowych lub na stronach internetowych – jeżeli są dostępne – pod adresem <http://portal.just.ro/>.

Sąd może rozpoznać powództwo wyłącznie wówczas, gdy strony wezwano do stawienia się przed sądem lub gdy stawiły się przed sądem osobiście lub za pośrednictwem pełnomocnika. Sąd odroczy rozprawę i zarządzi wezwanie strony do stawienia się przed sądem, jeżeli stwierdzi, że nieobecna strona nie została wezwana zgodnie z wymogami określonymi w przepisach, pod rygorem nieważności postępowania. Wezwania do stawienia się przed sądem oraz wszystkie pisma sądowe doręcza się z urzędu.

Jeżeli sąd stwierdzi spełnienie wszystkich wymogów formalnych pozwu, wydaje postanowienie o doręczeniu pozwu pozwanemu, którego poucza się o obowiązku wniesienia odpowiedzi na pozew pod groźbą kary w terminie dwudziestu pięciu dni od dnia doręczenia pozwu. Odpowiedź na pozew doręcza się powodowi, który musi wnieść replikę na tę odpowiedź w terminie dziesięciu dni od dnia doręczenia. Replika trafia do akt sprawy, z którymi pozwany może się zapoznać. W terminie trzech dni od dnia wniesienia repliki na odpowiedź na pozew sąd wyznacza – w drodze postanowienia – termin pierwszej rozprawy, która odbywa się w terminie maksymalnie sześćdziesięciu dni od dnia wydania postanowienia przez sąd, oraz zarządza wezwanie stron do stawienia się przed sądem. Jeżeli pozwany nie wniósł odpowiedzi na pozew w terminie ustawowym lub powód nie wniósł repliki na odpowiedź na pozew w terminie ustawowym, po upływie odpowiedniego terminu sąd wyznacza – w drodze postanowienia – termin pierwszej rozprawy, która odbywa się w terminie maksymalnie sześćdziesięciu dni od dnia wydania postanowienia, oraz zarządza wezwanie stron do stawienia się przed sądem. W postępowaniu w trybie pilnym sąd może skrócić wskazane powyżej terminy w zależności od okoliczności sprawy. Jeżeli pozwany zamieszkuje za granicą, sąd wyznaczy dłuższy, rozsądny termin w zależności od okoliczności sprawy.

Strony, która wniosła pozew i potwierdziła znajomość terminu rozprawy, ani strony, która stawiła się na rozprawie, nie wzywa się do stawienia się przed sądem w całym toku postępowania przed tym sądem, ponieważ uznaje się, że strona ta zna kolejne terminy rozpraw. Przepisy te mają również zastosowanie do strony, której doręczono wezwanie do stawienia się przed sądem, ponieważ uznaje się, że również w tym przypadku strona ta zna terminy rozpraw następujące po rozprawie, na którą została wezwana. Wezwanie do stawienia się przed sądem zawiera również pouczenie, że po jego doręczeniu za potwierdzeniem odbioru uznaje się, iż wezwana strona zna również terminy rozpraw następujące po rozprawie, której dotyczyło doręczone wezwanie. Na pierwszej rozprawie, na którą strona została należycie wezwana, po przesłuchaniu stron sąd musi oszacować czas potrzebny na przeprowadzenie etapu poprzedzającego rozprawę, biorąc pod uwagę okoliczności sprawy, tak by orzeczenie mogło zostać wydane w optymalnym i przewidywalnym terminie.

Ostatnia aktualizacja: 30/04/2018

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.